

AVGÖRANDE

Datum: 2016-09-07

ÄRENDE nr Ä6/2016 – Ang lotterier som belöning

Anmälare: Ex officio

Anmäld part: Viking Line Abp

Sammanfattning

Undersökarna fälls för att ha brutit mot ESOMAR:s etiska regler, punkt 1.

Anmälan

Viking Line genomför en undersökning riktad till passagerare som köpt biljett via internet. Efter genomförd undersökning kan man delta i en utlottning av priser i form av resegåvokort.

Anmälaren menar att det strider mot ESOMAR:s etiska regler att belöna deltagare med en utlottad belöning. Orsaken till detta är att det är olagligt att arrangera lotterier utan tillstånd och att det därmed skulle strida mot ESOMAR:s etiska regler.

Utredning

Viking Line har svarat på anmälan med i huvudsak följande.

Viking Line är ett finskt rederi med säte i Mariehamn, Åland. 70 % av passagerarna utgörs av finländare och 20% av svenskar. Eftersom rederiets huvudkontor är i Finland följer man finska lagar, men är naturligtvis måna om att även följa andra länders lagar. Enligt finsk lag har ett företag rätt att ordna ett lotteri, förutsatt att lotterna inte kostar någonting att köpa. Lotteriet genomförs och administreras från Finland.

Vidare betonar Viking line behovet av incitament för att hålla svarsfrekvensen på rimliga nivåer, samt att man vill belöna de som lagt tid på att svara.

Undersökaren menar att eftersom Viking Line har sitt säte i Mariehamn, Finland och förfarandet är tillåten enligt finsk lag så kan man inte kritiseras för att brutit mot ESOMAR:s etiska regler.

ERM:s bedömning

Etiska Rådet för Marknadsundersökningar, ERM, har till uppgift att övervaka att ICC/ESOMAR:s Internationella regler för marknadsundersökningar efterlevs av aktörer i branschen. Rådets huvudmän är Internationella Handelskammarens (ICC) Svenska Nationalkommitté och ESOMAR Sverige. Målet är att genom effektiv självreglering bevara branschens anseende och därmed möjligheten att genomföra undersökningar med god kvalitet.

I ESOMAR:s regler "Key fundamentals", punkt 1 står det följande: "Market researchers shall conform to all relevant national and international laws".

I Sverige får lotterier normalt inte arrangeras utan tillstånd. Förutsättningarna för vad som är ett lotteri, och vilka som lotterier som inte behöver tillstånd, regleras i Lotterilagen (SFS 1994:1000). Lotterier står under tillsyn av Lotteriinspektionen. Som lotteri räknas varje arrangemang, där utfallet till betydande del beror på slumpen. Undantagna från tillståndsplikt är vissa noggrant avgränsade lotterier som främst genomförs av icke-kommersiella arrangörer.

Det råder inget tvivel om att lotteriet strider mot svensk lag. ERM har inte kapacitet eller uppdrag att uttala sig om huruvida lotteriet strider mot finsk lag utan ERM utgår från att Viking Lines uppgifter stämmer. Frågan som ERM har att ta ställning till är om Undersökningen som genomförs i Finland med svenska respondenter kan anses bryta mot ESOMAR:s etiska regler.

Antalet undersökningar som genomförs i ett land med respondenter i andra länder ökar. ESOMAR:s etiska kod är avsedd att gälla internationellt och tar i Key Fundamentals upp detta genom att poängtera att undersökningen ska följa såväl nationella och internationella lagar.

Viking Line har trafik mellan Sverige och Finland (Åland) och därför kommer undersökningar att riktas till en målgrupp som till stor del har sin hemvist i Sverige. Visserligen har man inom EU-rätten slagit fast att om man som företag följer marknadsföringslagen i det land man har sitt säte så ska det räcka att följa den enligt den så kallade ursprungslandsprincipen. Dock finns det undantag från denna princip om man riktar sig till konsumenter, då man måste ta hänsyn till samtliga konsumenträttsliga principer i det land som man riktar sin marknadsföring till.

ERM har förståelse att man från Viking Lines sida vill hävda att det räcker med att följa finsk lotterilag i detta fall då man är etablerad i Finland. Det som ERM dock vill lyfta fram är att det, så långt som ERM har förstått det, inte står i Finsk marknadsföringslag att man har rätt att genomföra lotterier, utan detta är reglerat i en egen lag. Vidare så är respondenterna i detta fall övervägande konsumenter och ERM menar därför att undersökaren måste följa de regler som gäller i respondentens land.

Eftersom en betydande del av Viking Lines kunder och därmed respondenter är svenskar måste undersökningen genomföras i enlighet med svenska regler. Visserligen är det tillåtet med "gratislotterier" enligt finsk rätt, men inte enligt svensk rätt.

ERM bedömning är därmed att Viking Lines förfarande är att anses som ett olagligt lotteri och att det därmed strider mot ESOMAR:s etiska regler, punkten 1.

ERM:s bedömning är att lotteriet strider mot Lotterilagen och således bryter undersökningen mot ESOMAR:s etiska regler punkt 1a.

Denna bedömning har beslutats enhälligt av Etiska Rådet för Marknadsundersökningar (ERM).

Axel Tandberg, Ordförande

Magnus Pettersson, Föredragande